

Některé otázky práce štábu divize při plánování přesunu vojsk

Podplukovník Jiří Kavena

Jedním ze základních předpokladů rychlého a organizovaného přesunu divize i pluku je správné a rychlé zpracování plánu přesunu, nařízení pro přesun a jeho doručení vojskům.

Ve svém článku se chci zabývat některými zkušenostmi z práce štábu divize a pluku při zpracování plánu přesunu a při řízení přesunu. Zaměřím se hlavně na praktickou práci operačního oddělení, které při plánování přesunů je oddělením rozhodujícím.

Opatření k zabezpečení přesunu se skládá z těchto úkolů:

- hrubé kalkulace přesunu, její schválení a vydání předběžných nařízení,
- zpracování plánu přesunu, nařízení pro přesun a jeho doručení jednotkám,
- organizace pořádkové služby a úpravy pochodových os,
- opatření materiálně technického zabezpečení,
- opatření pro stranicko-politické zabezpečení,
- řízení přesunu.

Dříve než přistoupím k rozboru některých z těch otázek (otázky mat. tech. zabezpečení, úpravy os a otázky stranickopolitického zabezpečení rozebírat nebudu), chtěl bych říci několik slov o pomůckách, které by měl mít každý štáb připraveny.

Především je to Tabulka přepočtu kilometrů na minuty a hodiny.

Může mít tuto formu:

km	Pochodová rychlost v km/hod.						
	10	15	20	25	30	35	40
1	6	4	3	2,4	2	1,7	1,5
2	12	8	6	5	4	3,4	3
3	18	12	9	7,2	6	5	4,5
atd.							

Tuto tabulku je výhodné vypočítat do 250 až 300 km. Výpočet může provést schopný poddůstojník nebo voják. Při použití elektrického počítacího stroje je to otázka 2 až 3 hodin. Výpočty, které přesahují hodiny, je nutno uvádět v hodinách a minutách a ne jen v minutách. Např. výpočet dá 95 minut, je třeba do tabulky

vepsat 1,35. Je to nutné proto, že při počítání s astronomickým časem, může při výpočtech snadno dojít k omylům.

Další takovou pomůckou jsou předem vypočtené délky proudů s konstantními mezerami mezi vozidly a jednotkami. Zpravidla se vychází ze vzdálenosti mezi vozidly 50 m, rotami 100 m a prapory 2000 m. Je také výhodné vypočítat délku tankového a motostřeleckého pluku v předvoji. Rovněž se vyplatí mít předem vypočítány délky praporů a plukovních součástí, u divizních útvarů pak i rot. U štábu pluku je nutno mít výpočty až do rot. Tyto výpočty se uplatní při zařazování posilových jednotek do proudů a při vytváření divizních záloh.

Tabulka délek proudů může vypadat takto:

Útvar	Délka proudu v kilometrech			
	celkem	celkem v předvoji	součást	součást v předvoji
msp	21	29		
— mspr			1,9	3
— tpr				
— tyl				
— Bzk				
— atd				

Každý sloupec možno rozdělit a vypočítat délky jak pro hustotu 20 vozidel na 1 km, tak pro hustotu 40 vozidel na 1 km.

Při výpočtu pochodové tabulky, zvláště na štábu divize, kde je třeba provést výpočty pro velké množství útvarů a řadu průchozích míst, je výhodné použít počítačového stroje. Zde je však nutno počítat v minutách a ne v hodinách. Vzhledem k nutnosti převádět vypočítané minuty na hodiny je výhodné připravit si tabulku převodu minut na hodiny. Může vypadat takto:

minuty	hodiny	minuty	hodiny	minuty	hodiny	minuty	hodiny
60	1	120	2	180	3	240	4
61	1,01	121	2,01	181	3,01	241	4,01
62	1,02	122	2,02	182	3,02	242	4,02
atd.							

Další možnosti skýtají i různá pomocná pravítka a kruhová počítadla. Pokud jde o písemné nařízení, jeví se výhodné zpracovat si předem tiskopisy s volnými odstavci, kam se pouze dopisují upřesněné údaje, jako například osa přesunu apod.

Je to hlavně výhodné pro vnitřní potřebu štábu. Důstojník, který zpracovává nařízení pro přesun, pouze dopisuje nutné údaje a písaři pak ihned mohou psát čistopisy nařízení. Tím se značně zkrátí zbytečné psaní a konec konců i zajistí, že zpracovatel nezapomene nic důležitého. Možná, že se tento můj názor stane terčem ostré kritiky jako šablona, ale praxe ukazuje, že většina nařízení pro přesun je stejná, kromě konkrétních údajů, jako například pochodových os, pořádkové služby apod.

Přistoupím k rozboru vlastní práce štábu při zpracování plánu přesunu.

Podle zkušenosti je třeba, aby na vlastním plánu pracovali dva důstojníci operačního oddělení a od každého oddělení byl vyčleněn jeden důstojník jako spolupracovník. Tito důstojníci nemusí být přítomni po celou dobu zpracování plánu přesunu, ale jen v některých etapách. Je výhodné, je-li to možné, vydělit dalšího důstojníka na řešení otázek pořádkové služby.

Na základě podkladů, které nebudu rozebírat, protože jsou dobře známé, přistoupí zpracovatelé ke zpracování hrubé kalkulace přesunu, která musí dát velitelé podklady pro rozhodnutí. Tato kalkulace musí být zpracována sice rychle, ale dostatečně reálně a přesně. Musí dát tyto podklady:

- počet pochodových os, jejich hrubý průběh a délku,
- sestavu divize (pluku) na jednotlivých osách a celkovou délku jednotlivých proudů,
- sestavu divize po přesunu,
- plánovanou pochodovou rychlost, trvání přesunu,
- časový rozpočet plánování přesunu s uvedením časových údajů o proniknutí nařízení do vojsk,
- návrh předběžných nařízení.

Je logické, že rozsah této kalkulace bude rozdílný podle času, který bude k dispozici, a podle úkolu a situace. Tato kalkulace musí být schválena velitelem, aby nedošlo v průběhu zpracování plánu ke zbytečným změnám.

Pro divizi je výhodné mít tři osy. Na čtyři osy zpravidla nebudou stačit divizní prostředky a to hlavně spojovací. Čtyři osy jsou výhodné pouze tehdy, provádí-li divize přesun na malou vzdálenost, kde zvýšený počet os je uhrazen menší vzdáleností. Sestava na pochodových osách musí odpovídat požadované sestavě divize po skončení přesunu. To znamená, že veškeré potřebné přeskupení je třeba provést před anebo při zahájení přesunu. Přesun přidělených posilových prostředků k plukům (praporům) je výhodné, pokud to dovoluje situace, provést ještě před zahájením přesunu. Sestavu pochodových proudů divize (pluku) je nejvhodnější zakreslit schematicky přímo na mapu s uvedením délek.

Při zpracování této **hrubé kalkulace** je bezpodmínečně třeba, aby byli přítomni **důstojníci druhů vojsk a týlu**, kteří musí hlavně vyřešit tyto otázky:

- začlenění speciálních útvarů (jednotek) do proudů,
- rozmístění těchto útvarů (jednotek) po přesunu,
- získat podklady pro vydání předběžných nařízení speciálním útvarům a týlu.

Náčelník spojení pak musí spolupracovat na volbě VS divize a útvarů, aby vyhovovalo po spojovací stránce.

Mimo tyto úkoly je třeba, aby si důstojníci druhů vojsk hlídali, aby operační oddělení nezapomnělo zařadit některý útvar do pochodového proudu divize.

Časový plán zpracování plánu přesunu a proniknutí nařízení do vojsk by měl obsahovat tyto údaje:

- kdy bude vydáno předběžné nařízení a kdy pronikne k útvarům,
- kdy bude zpracován plán přesunu a kdy bude předložen ke schválení,
- kdy budou odeslána nařízení pro přesun a kdy proniknou k útvarům, kolik času bude u pluků, praporů a rot,
- kdy a kdo provede průzkum pochodových os,
- kdy a kdo provede průzkum nového prostoru soustředění,
- kdy bude aktivována pořádková služba,
- kdy povolit řazení pochodových proudů praporů,
- kdy bude zahájen a kdy ukončen přesun.

Za zvlášť důležité pokládám údaje o doručení nařízení útvarům (praporům). Při poměrně velkých vzdálenostech mezi jednotlivými VS a nemožností použít rádia, vyžaduje doručení rozkazu až k vykonavateli, a to zvláště na stupni divize pluk, poměrně velkou dobu.

Obsah předběžného nařízení bude různý a bude zpravidla záviset na času, který bude k dispozici. Předběžné nařízení, které má dát podřízenému veliteli dostatek podkladů pro vlastní plánování, by mělo obsahovat tyto údaje:

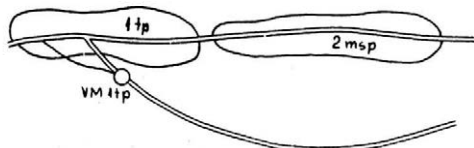
- kdy má být pohotov k přesunu,
- kterým směrem se bude přesunovat (kde bude jeho výchozí bod),
- kdy očekávat doručení rozkazu pro přesun a kdy odeslat pro něj styčného důstojníka,
- jaká bude předpokládaná činnost po přesunu.

Toto předběžné nařízení může obsahovat i více údajů, pokud budou k dispozici. Zpravidla však bude situace vypadat tak, že se budou vydávat postupně jednotlivá nařízení, která na sebe budou navazovat a doplňovat potřebné údaje. Například výchozí body útvarů, časy průchodů těmito body, nařízení pro průzkum pochodových os, nařízení pro úpravu komunikací atd.

Zastavím se u jedné otázky předběžného nařízení a to je **předpokládaný směr přesunu útvaru** (praporu). Zpravidla se tento směr určuje všeobecně ve směru činnosti celé divize. Pokud takto určuje směr armáda divize, je to možné, ale čím je jednotka nižší, tím je třeba určit směr přesněji a to především podle skutečně plánovaného přesunu. Velitel pluku a zvláště velitel praporu si musí řadit jednotky podle osy přesunu a ne podle směru postupu divize. Mnohdy totiž směr postupu nemusí odpovídat počátečnímu směru pochodu z prostoru soustředění. V mnohých případech je nutno vyvést útvar bočně a pak teprve postupovat v daném směru. To je zvláště tehdy, když je třeba provést určitá přeskupení jednotek.

Příklad: Je nutno vyvést tankový pluk, který byl v západní části soustředění divize do čela proudu divize, která se má přesunout východním směrem. Je tedy nutno, aby tankový pluk obešel soustředění divize z jihu (vzhledem ke komunikačním podmínkám). Výchozí bod pluku je jižně prostoru soustředění pluku, asi pod středem prostoru soustředění. Jestliže velitel divize nařídí veliteli pluku, aby se

připravil k pochodu směrem na východ a neudá mu výchozí bod, provede velitel pluku všechny přípravy k pochodu na východ. Ve skutečnosti byl měl, vzhledem k umístění výchozího místa, provést přípravy k vyvedení pluku na jih.

Vlastní zpracování tohoto hrubého rozpočtu je možno organizovat podle schématu práce, který je uveden v další části článku.

Po schválení dokladu a předběžných rozhodnutí a po jejich odeslání je možno přistoupit ke zpracování vlastního plánu přesunu.

Oba zpracovatelé si připraví pomůcky, o kterých jsem mluvil v první části článku, na mapu, na které zpracovávali hrubou kalkulaci. Jejich práci je výhodné rozdělit takto:

1. pracovník

2. pracovník

Společně: — určit počet pochodových os,

— určit hrubou sestavu po přesunu.

1. — upřesnit sestavu divize na pochodových osách (za pomoci druhů vojsk a týlu),

- upřesnit výchozí místa a rozchodíště (čáry rozvinutí do praporek proudů) jednotlivých útvarů,

2. Zpracuje plán vyvedení divize na pochodové osy včetně pořádkové služby.

3. Zpracuje plán rozchodu divize do prostoru soustředění, nebo plán rozvinutí, včetně pořádkové služby.

- upřesní přesný průběh pochodových os (za pomoci žen. náčelníka), určí regulační čáry, místa krátkých zastávek, zjistí délky jednotlivých úseků na osách,

- připraví si základní údaje do tabulky přesunu.

Vypočítá přesun divize od výchozích míst divize do rozchodíšť divize a rozplánuje pořádkovou službu na divizních osách.

Zpracuje nařízení pro přesun.

Společně: — provedou konečné upřesnění pořádkové služby,

— provedou konečnou úpravu nařízení pro přesun.

Na prvních úkolech musí pracovat společně, protože to jsou takové otázky, které zásadně ovlivní práci každého ze zpracovatelů. Je samozřejmé, že při své

práci v plné míře využijí kalkulací, provedli při zpracování hrubého rozpočtu. Do přehledu práce jsou zahrnuty proto, že organicky zapadají do pracovního procesu a jsou východiskem pro další práci.

K bodu 1.

1. pomocník:

Při zpracování schématu sestavy divize musí uvést přesné vzdálenosti mezi jednotlivými útvary (prapory a plukovními jednotkami) a mezi průzkumem, předvojem a hlavními silami.

Určení divizních výchozích míst a rozchodišť je závislé na určení plukovních (praporek) výchozích míst a rozchodišť. Jestliže totiž určíme divizní výchozí místa bez přihlídnutí na plukovní výchozí místa, může se stát, že některý útvar se bude zařazovat do proudu divize až za divizním výchozím místem. V zásadě lze říci, že upřesnění divizních výchozích míst bude závislé na hrubém vyřešení vyvedení divize.

Po upřesnění divizních výchozích míst a divizních rozchodišť předá je ihned 2. pomocníku.

2. pracovník:

Zakreslíme přesně osy, prostuduje konfiguraci terénu a veškeré dosažitelné materiály o těchto osách (geograf. popisy, zprávy průzkumu atd.), určí nebezpečná místa a upřesní opatření k jejich ochraně, upřesní pochodovou rychlost, pokud stav komunikace nedovoluje po celé délce dodržet stejnou rychlost. Je-li nutno v některých úsecích, vzhledem ke stavu komunikace, snížit pochodovou rychlost, je nejvýhodnější pro snadnou kalkulaci prodloužit osu o potřebný časový rozdíl. Tak například je stanovena pochodová rychlost 20 km/hod. Na úseku komunikace z bodu A do bodu B dlouhém 5 km je možná maximální rychlost 15 km za hod. Při této rychlosti ujede jednotka vzdálenost 5 km za 20 minut. Při plánované rychlosti 20 km/hod. ujede za 20 minut 7 km. Je tedy nutno počítat s délkou úseku z bodu A do bodu B 7 km. Tím se vyhne složitým přepočítáváním rychlostí.

Při stanovení regulačních čar je nutno úzce spolupracovat s náčelníkem spojení. Chceme-li, aby pořádkové orgány a velitelé útvarů nám podávali z těchto čar hlášení a aby se nemuselo používat rádia, pak je třeba, aby byly voleny tak, aby k nim šlo linkové vedení a nebo, aby umožňovaly výhodné rozvinutí směrových pojittek.

K bodu 2.

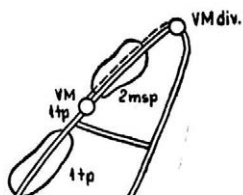
1. pracovník:

Podkladem pro zpracování plánu vyvedení divize je sestava divize v prostoru soustředění a plánovaná sestava na pochodových osách. Po zakreslení sestavy v prostoru soustředění, si nejdříve určí osy přesunu pluků do plánovaného divizního výchozího místa. V případě, že nevyhovuje, musí se upravit tak, aby umožňovalo průchod celého divizního proudu na jedné ose. Při určování os útvarů je třeba volit je tak, aby neprocházely prostory těch útvarů, které v pochodové sestavě jsou za nimi.

Příklad: Pochodová sestava na ose je v pořadí:

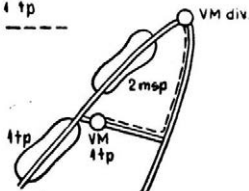
1. tp a za ním 2 msp.

Špatně:

Správně:

OSA PŘESUNU 1 tp
DO VM DIVIZE -----

Pokud je komunikační situace tak složitá, že není možno provést objíždžku takového útvaru, je nutno uvést v nařízení pro přesun odkdy dokdy musí být tato komunikace volná. Tuto část osy musí pak štáb divize zabezpečit divizní pořádkovou službou.

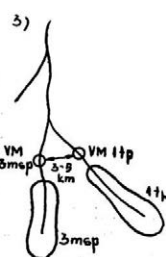
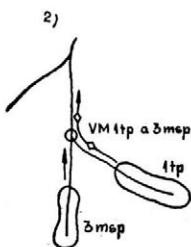
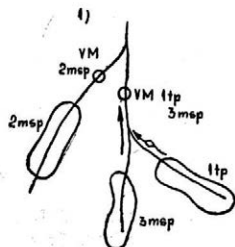
Po určení pochodových os útvarů je nutné určit výchozí místa útvarů. Tato výchozí místa je nutno určit tak, aby vyhovovala následujícím zásadám:

- útvar pochodující do svého výchozího místa nesmí pochodovat po ose jiného útvaru,
- výchozí místa jednotlivých útvarů nesmějí být blíže než 3 až 5 km a praporů 2 až 3 km,
- musí umožňovat vyvedení jednotlivých praporů bez složitých přeskupování.

Rozeberme si jednotlivé zásady na příkladech. Jestliže určíme výchozí bod tak, že

příklad: sestava divize na pochodové ose:

- 1 tp
- 2 msp.
- 3 msp.

V prvním případě se může stát, že velitel 3 msp se rozhodne vyvést pluk dříve na osu, aby si seřadil proudy (třeba i proto, že má mimořádně těžké podmínky výjezdu — bahno, špatné cesty apod.) a tím prakticky zatarasí cestu 1 tp.

Ve druhém případě sice nedojde k narušení přesunu, když velitel 3 msp vyjede předčasně čelem k výchozímu místu, ale nastane nakupení sil, které je pak výhodným terčem pro jaderné údery.

Nejvýhodnější je třetí příklad, kdy výchozí místa útvarů jsou od sebe 3 až 5 km. Tím se zabrání zbytečnému nakupení jednotek.

Jakmile si zakreslí výchozí místa útvarů a osy přesunu do výchozího místa divize, přistoupí k výpočtům (viz článek pplk. Chalupy).

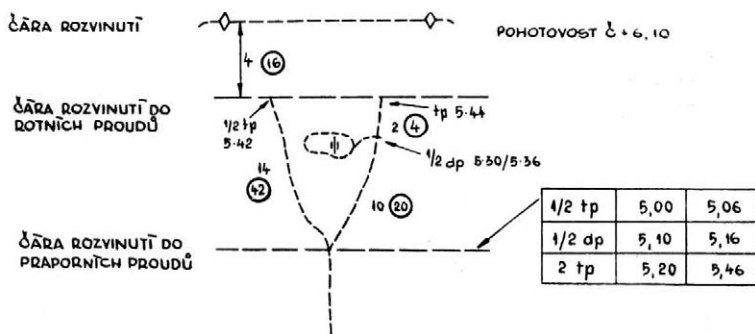
Jakmile má zpracovaný plán vyvedení, ihned jej doplní organizací pořádkové služby.

Je-li k dispozici dostatek styčných důstojníků nebo spojek, anebo je-li linkové nebo směrové spojení, je výhodné tyto údaje ihned předat útvarům. Zvláště nutné je předat útvarům výchozí místa (pokud je již nedostaly v předběžném nařízení) a časy průchodů čel útvarů.

Plánování rozvinutí divize je vcelku jednoduché. Je třeba pouze určit čáry rozvinutí do praporečnických proudů a do rotních proudů a to pro všechny varianty čáry zasazení divize (někdy jsou dvě čáry zasazení divize). Při plánování na štábu pluku je třeba dodržet zásadu, že při přechodu do praporečnických proudů je nutno určit pro prapor, který přechází do prvního sledu lepší komunikaci, aby mohl rychleji vyjet na výši prvosledového praporu.

Při plánování rozvinutí divize vznikají zpravidla problémy se speciálními útvary a to zvláště s dělostřelectvem, které vzhledem k poměrně dlouhé době, kterou potřebuje k rozvinutí, musí být vysunuto na čela proudů. Jestliže se divize přesunuje pod krytem prvosledových jednotek armády, je možno dělostřelectvo vysunout až na čela proudů. Jestliže divize je zasazována do mezery, pak je nutno před dělostřelectvem vysunout alespoň po jednom praporu na každou pochodovou osu divize.

Příklad:

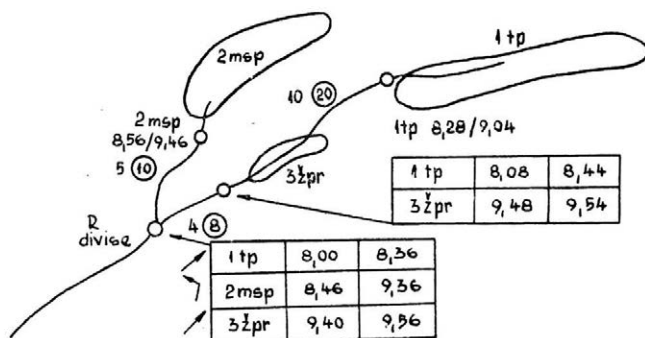

V příkladu je plánována pochodová rychlost 30 km/hod. Při rozvinování do bojové sestavy je plánováno od čáry rozvinutí do rotních proudů 15 km/hod. Prvosledový prapor, tj 1/2 tp byl z čáry rozvinutí do praporečnických proudů vyveden na horší osu, kde dosahuje rychlosti pouze 20 km/hod.

Jestliže divize zaujímá po přesunu prostor soustředění, je postup opačný, než při plánování vyvedení divize. Nejdříve se určí osy útvarů z výchozího místa divize

do prostoru soustředění útvaru. Dále se určí rozchodiště útvaru podle stejných zásad jako výchozí místa, to znamená, že nemají být od sebe blíže jak 3 – 5 km, že útvar, který se zastaví těsně za rozchodištěm, nemá překážet útvaru pochoduji-
mu za ním, že z tohoto rozchodiště lze bez složitých přesunů zaujmout prostor soustředění. Dále provede změření úseků na osách a jejich převedení na minuty. Na takto připravenou mapu (oleātu nebo schéma) přepíše časové údaje o prů-
chodu pochodového proudu divize rozchodištěm, které vypočítal 2. pracovník, a vypočítá časy průchodu útvarů útvarovými rozchodišti.

Příklad:

Po zpracování tohoto plánu doplní jej organizací pořádkové služby.

2. pracovník zpracovává tabulku přesunu a to pro každou osu zvlášť. Nejvhodnější je připravit si takovou tabulku – viz příloha čís. 1. Je výhodné mít tuto tabulku v potřebném množství předem vytištěnou. Výhoda této tabulky je v tom, že veškerou práci mechanizuje na obyčejné početní úkoly. Při doplnění hlavičky a le-
vého sloupce může na ní pracovat i schopný poddůstojník nebo voják. Myslím, že tabulka nepotřebuje vysvětlení, kromě vysvětlení způsobu kontroly správnosti vý-
počtu.

Kontrolu správnosti výpočtu provádíme tímto způsobem:

– v druhém řádku sečteme všechny kilometry (mezery i délky) a měli bychom dostat délku pochodového proudu na jedné ose. Tuto délku porovnáme se součtem minut ve třetím řádku. Souhlasí-li, je hlavička v pořádku. V našem případě je délka proudu 95 km, což je v minutách 190 minut;

– v sloupci vzdálenost sečteme kilometry a minuty. Při porovnání musí odpovídat délce pochodové osy od výchozího místa divize do rozchodiště divize. V našem případě je délka pochodové osy 103 km, což odpovídá času 2 hod. 26 min.;

– konečnou kontrolu provedeme tak, že sečteme celkové minuty uvedené v 2. řádku (převedené na hodiny) a hodiny (celkem) uvedené v sloupci „Vzdále-
nost“. Součet nám musí dát čas příchodu zádě posledního útvaru divizním roz-
chodištěm a to je v našem případě Č + 6,36.

Při této kontrole nezapočítávají se údaje pro průchod útvarů útvarovým výchozím bodem a rozchodištěm. Tyto údaje tam zapíše první pracovník po zpracování plánu vyvedení a plánu rozchodu.

Vzhledem k poměrně jednoduchosti výpočtů je výhodné vypočítat si časy průchodu nejen pro výchozí místa, regulační čáry a rozchodiště, ale i pro některá důležitá místa na ose. Tyto údaje jsou zvláště důležité pro pořádkovou službu.

Pro zpracování tabulky přesunu musí ihned přejít na řešení pořádkové služby.

Dále přistoupí ke zpracování **nařízení pro přesun**. K této práci je nutno přizvat příslušníky druhú vojsk a týlu, kteří zpracovávají své příspěvky. Obsah nařízení je všeobecně znám a proto jej nebudu rozebírat. Chtěl bych jen upozornit na nešvar, který je v našich štábech značně zakořeněn, že se do nařízení dává řada úkolů, které jsou stanoveny řády, jako např.: určit u každé rotý pozorovatele PVO, vyčlenit zbraně pro střelbu proti letadlům atd. Jsem toho názoru, že tyto věci by se v nařízeních neměly vůbec vyskytovat.

Naproti tomu v praxi často zapomínáme na řadu údajů, které jsou velmi důležité, jako například, **VS útvarů** v novém prostoru soustředění, osu přesunu **VS divize** s časovými údaji. Dále je třeba upřesnit některé **zvláštnosti při vyvedení divize**, jako je uvolnění apod. Další takovou otázkou, která se v našich nařízeních neřeší, je **odjezd průzkumných skupin** do nových prostorů soustředění. Souvisí to úzce s utajením, protože příliš včasný odjezd do nového prostoru může způsobit i prozrazení tohoto prostoru. Pozdní odjezd pak může způsobit nakupení jednotek na osách těsně před prostorem soustředění. Správně provedená rekognoskace má zajistit hladký rozchod jednotek až do rotý vto.

Rovněž často zapomínáme na provedení **průzkumu cest a jejich úpravu**. V míru to není takový problém, protože nejsou narušeny předcházející bojovou činností, ale za války nám mnohdy vážně ovlivní celý přesun. Konec konců ani v míru není bez významu. V řadě případů došlo k statisicovým škodám na silnicích, které byly ve výstavbě, když přes ně projely proudy. Pamatuji si na jeden případ v roce 1954, kdy tankový pluk stál přes hodinu u Žlutic před neúnosným mostem přes Střelu, protože OZP bez průzkumu mostu klidně přešel a pokračoval v pochodu.

Po splnění těchto úkolů oba pracovníci upřesní společně pořádkovou službu a celé nařízení pro přesun. Takto zpracovaný dokument je pak předložen náčelníku štábu a veliteli ke schválení.

Je velmi důležité, aby jak velitel, tak hlavně náčelník štábu a náčelník operačního oddělení průběžně sledovali zpracování tohoto plánu.

Pokud jde o vydání nařízení útvarům, ať již po pojítkách, ústně a nebo písemně je nejlepší, aby operační oddělení zabezpečilo vydání nařízení motostřeleckým a tankovým plukům a správci štábu (na toho se rádo zapomíná) a odborní náčelníci svým útvarům. V žádném případě nelze vyžadovat, aby operační oddělení zabezpečovalo vydání nařízení **všem útvarům divize**.

Pokud jde o pořádkovou službu, uvedu některé praktické zkušenosti, které jsem získal na závěrečném divizním cvičení v roce 1960. Divize, která cvičila na straně modré v počátečním období války, překročila v pochodové sestavě státní hranici s úkolem srazit nepřátelské prvosledové jednotky. Při plánování tohoto přesunu, který procházel velmi těžkým terénem, při normálním civilním provozu, jsme si uvědomili, že pořádkovou službu musí především zabezpečit štáby a to svou přímou účastí v jejich orgánech. Za tím účelem jsme zpracovali jmenný seznam důstojníků, které bylo možno uvolnit v průběhu vedení boje pro pořá-

kovou službu. Do této skupiny byla zařazena jak řada důstojníků z VS, tak TVS, včetně příslušníků fin. oddělení a jiných nebojových složek. V praxi je možno mít několik různých variant seznamů, podle předpokládané činnosti po přesunu. Jinak bude např. vypadat tento seznam, když ihned po přesunu se bude provádět plánování, jinak, když bude divize přecházet do dotyku s nepřítelem. V každém případě je jak ve štábu divize, tak i ve štábu pluku řada důstojníků, kteří se při přesunu vezou a kteří se dají velmi dobře využít přímo v pořádkové službě.

Vybrané důstojníky jsme zařadili tak, aby byli v prostoru, kde se jejich útvary rozvíjely. Tak dělostřelec byl v prostorech palebných postavení dělostřelectva, příslušník oddělení PVO v prostorech rozvinutí pldo, týlař na čáře rozvinutí plukovních skladů atd. Na svoji funkci byli dokonale připraveni příslušníkem operačního oddělení, který také pořádkovou službu rozvíjel.

Vlastní řízení přesunu bylo následující:

PVS divize předjelo před divizi a pod ochranou čelních prvků zaujalo stanoviště na státní hranici.

VS divize vyjelo na čáru výchozích míst divize, kde navázalo spojení pomocí směrových stanic jak s PVS, tak se starým VS a tak s pořádkovými orgány na osách, které byly rozvinuty až po státní hranici. Na starém VS zůstal zástupce náčelníka štábu s malou telefonní ústřednou, na které měl připojeny veškeré dálkové linky k útvarům. Vyrazení ze svých prostorů hlásili náčelníci štábů na staré VS pomocí linkového spojení a motospojku. ZNS to ihned hlásil na VS. Vlastní vyvedení bylo organizováno tak, že celý prostor soustředění byl rozdělen na několik plukovních pořádkových prostorů. V každém plukovním pořádkovém prostoru byl zpravidla kromě vlastního pluku i jeden divizní oddíl. Zástupci velitelů pluků, kteří osobně organizovali pořádkovou službu ve svém prostoru, odpovídali i za správné vyvedení těchto oddílů. Kromě toho, byl jeden pořádkový prostor, který zahrnoval prostor VS divize, spojovací prapor a rotu chemické ochrany. Vyvedení divize bylo provedeno přesně podle plánu bez jakéhokoli zdržení přesto, že sestava divize v prostoru soustředění neodpovídala pochodové sestavě.

Pořádkové orgány divize pod velením zástupce velitele divize se přesunovaly za čelními prapory a ihned se rozvíjely. Zde již bylo použito pro spojení rádiových stanic R-105 a RDM 61. Vzhledem k tomu, že VS bylo přímo na jednom divizním výchozím místě a s druhým mělo přímé směrové spojení, bylo běžně informováno o vyjití divize z prostoru soustředění.

Spojení uvnitř pořádkových úseků bylo organizováno pomocí stanic R-105 a to v nejnepříznivější míře, zpravidla pouze na regulačních čarách a na čáře rozvinutí do praporek proudů. V síti pořádkové služby byla jedna stanice na PVS a jedna na VS. Další stanice byla u zástupce náčelníka štábu, který se přesunoval na konci pluku prvního sledu, s úkolem zabezpečit uvolnění komunikace pro druhotný pluk, který se předpokládal zasadit do útoku poměrně brzy. Celková kontrola přesunu byla prováděna z vrtulníku Mi-1, kde byla rádiová stanice s jedním důstojníkem, který měl právo vstupu do všech sítí.

Přesun divize byl řízen z VS až do doby, kdy se divize začaly rozvíjet. V té chvíli převzalo řízení přesunu prvosledových pluků PVS, které přímo dávalo pokyny pořádkové službě. VS v té době řídilo přesun 2. sledů. Tento způsob se velmi osvědčil, vzhledem k tomu, že se značně zkrátila doba potřebná pro předání roz-

kazu pořádkové službě pro uvolnění komunikací pro zasazení záloh, přesun dělostřelectva apod.

Konkrétně v našem případě byl těsně před vyražením nepřátelské protizteče v síle tankového pluku proveden na první sled divize atomový úder. V této době se rovněž začalo přesunovat dělostřelectvo a jedna baterie protiletadlového oddílu. Bylo však třeba co nejrychleji zasadit divizní POZ a divizní PTZ. Obě tyto zálohy byly za postavením dělostřelectva. Upozorňuji, že tento manévry bylo nutno provést v Doupově na ose Březina, Hradiště, kde je jediná cesta. Velitel divize po krátké poradě s náčelníky nařídil ihned uvolnit pochodovou osu a vyvést zálohy urychleně do prostoru Jírov. Okamžitě byly vydány rozkazy jak po bojových sítích, tak pořádkovým orgánům. Uvolňování pochodové osy bylo prováděno ze tří stran. Především **pořádková služba uzavřela požadovanou osu** z obou stran a nepustila na ni žádná vozidla, kromě vozidel těchto záloh. Ostatní jednotky okamžitě odstraňovala ze silnice. Z PVS divize vyjel důstojník, který uvolňoval pochodovou osu zpředu, od Březiny uvolňoval osu další důstojník z pořádkové služby. Ze štábu divize byl ihned vyslán vrtulník, který prováděl kontrolu komunikace a její uvolnění ze středu. Obě zálohy byly zasazeny včas a bez jakéhokoli zdržení. Je zajímavé, že např. velitel protitankové zálohy dostal rozkaz k zasazení dříve od pořádkové služby, než po bojové síti. Konkrétně v tomto případě se ukázalo, že pořádková služba může své úkoly plnit jen tehdy, je-li vybavena v dostatečné míře rádiovými pojítky. Nemá-li pojítek, je odsouzena do úlohy statického silničního ukazovatele. Je potom vhodnější lidi nahradit dřevěnými tabulkami a nápisy na zdích.

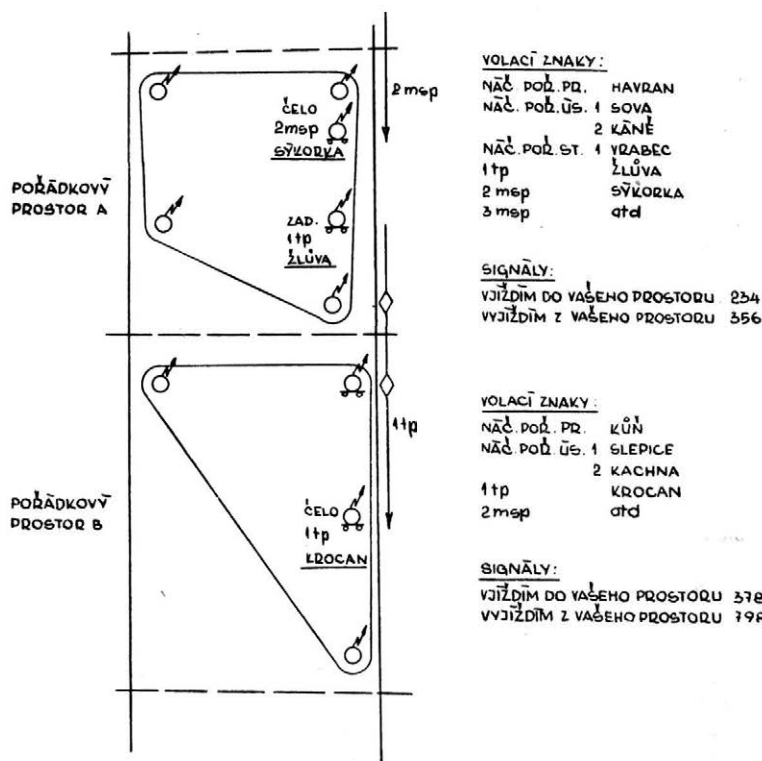
Důstojníci štábu, kteří jsou zařazeni do pořádkové služby v prostoru, kde se divize rozvíjí, musí být alespoň v hrubých rysech seznámeni s plánem boje. Rovněž tak je třeba orgány pořádkové služby běžně informovat o situaci, zvláště o situaci radiační.

Pokud jde o kontrolu prováděnou důstojníky štábu na jednotlivých křižovatkách, buď zdvojuje pořádkové orgány, anebo je zbytečná. Je daleko vhodnější zařadit důstojníky štábu přímo do pořádkové služby s konkrétním úkolem. Výhodné je použít důstojníky štábu k uvolnění komunikací pro zasazení druhého sledu, záloh apod.

Po cvičení jsme při návratu do posádek vyzkoušeli následující způsob rádiového spojení.

Divize se přesunovala po dvou osách, které jsme rozdělili na pořádkové úseky. Vždy dva protilehlé úseky tvořily jeden pořádkový prostor. Spojení s náčelníky prostorů bylo organizováno v síti středních stanic, kde řídicí stanice byla na VS divize. Spojení uvnitř pořádkových prostorů bylo na síti R 105. Každý pořádkový prostor měl svoji síť. V každé síti kromě volacích znaků pořádkových orgánů byly i volací znaky jednotlivých útvarů.

Dále zde byly uvedeny signály pro vstup a výstup do pořádkového prostoru a tím i do sítě. Každý útvar měl na čele a zádi proudy po jedné rádiové stanici R 105. Jakmile vjel do příslušného pořádkového prostoru, vyladil se do sítě tohoto prostoru a signálem oznámil, že vjel do prostoru. Náčelník prostoru potvrdil signálem pochopení. Jakmile čelo opouštělo příslušný prostor, ohlásilo signálem, že vystupuje ze sítě. Stejným způsobem pracovala i stanice na konci pochodového proudy útvaru. Hlášení na VS divize podávali náčelníci pořádkových prostorů pouze při narušení přesunu anebo na přímou žádost VS.

Tímto způsobem bylo neustále spojení se všemi útvary na ose, které umožňovalo velet jak pořádkové službě, tak útvarům, aniž musela být otevřena bojová síť. Přitom se dosahovalo i značného utajení vzhledem k tomu, že každý útvar měl v každé síti jiný volací znak i jiné signály pro vstup a výstup. V současné době, kdy lze očekávat, že na přesunující se druhé sledy budou prováděny údery atomovou náloží, kdy bude nutno provádět manévry při překonání stop s vysokou úrovní radiace, bude nutno používat rádia. Budeme-li postaveni před fakt, že buď použijeme rádia anebo nesplníme úkol, myslím, že každý velitel rádia použije. Nelze tedy prostě tvrdit, že za přesunu se rádia nesmí používat, když již dnes víme, že při jaderných úderech bude nutno rádia použít, protože jinak vojskům včas rozkazy nedoručíme. Shora uvedený příklad je jeden z možných způsobů.

*

Ve svém článku jsem nechtěl vyčerpat celou problematiku přesunu, ale dát pouze některé praktické poznatky ze štábní praxe při plánování a řízení přesunu.

Ú t v a r		2 msp		1 msp		atd	
		délka		mezera		délka	
km		25		5		25	
minuty		50		10		50	
Východí místo útvaru		č - 15		35		40	
		astr. čas		20,45		21,55	
VM divize		č		50		1h	
NOSOV		v km v min. O		21,00		21,90	
RČ č. 1		1,04		1,04		1,54	
BOŘI		32		1,04		22,04	

Rozchod. divize	10	20	č +	3,26	4,16	4,26	5,16
LRKOV			astr. čas	00,26	01,16	01,26	02,16
Rozchod. útvaru			č +	3,56	4,46	5,26	6,16
			astr. čas	0,56	1,46	2,26	3,16
Celkem	103	3,28					

týl divize		C e l k e m
mezera	délka	
5	10	95 km
40	20 *	190 min / 3h 40 min
čelo	zad	
2,40	2,30	
23,10	23,40	
2,50	3,10	
23,50	00,10	
3,54	4,14	
00,54	01,14	

6,16	6,36	
03,16	03,36	
6,26	6,46	
3,26	3,46	
	6,36	